

Sygn. akt I UK 358/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 18 kwietnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Roman Kuczyński

w sprawie z odwołania Bolesława M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o wysokość składki na ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 kwietnia 2012 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 18 maja 2011 r.,

- 1. oddala skargę kasacyjną**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Bolesław M. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 czerwca 2010 r. W decyzji stwierdzono, że obowiązującą go stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2000 r. do 31 marca 2007 r. podwyższa się o 50%.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 26 października 2010 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, że stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującą płatnika składek M. Bolesław „E. - Bożenna M.” w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2006 r., do 31 marca 2007 r. pozostawia w wysokości 0,96%.

Sąd Okręgowy ustalił, że Bożenna M. do chwili śmierci w dniu 8 października 2006r. prowadziła działalność gospodarczą pod nazwą Produkcja Obuwia „E. - Bożenna M.". Przedmiotem działalności przedsiębiorcy zgodnie z PKD była produkcja obuwia z wyłączeniem obuwia sportowego oraz detaliczna sprzedaż obuwia i wyrobów skórzanych. W związku z prowadzoną działalnością gospodarczą Bożenna M. dokonała zgłoszenia zatrudnianych pracowników, m.in., do ubezpieczenia wypadkowego. Pismem z dnia 23 marca 2006 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadomił Bożennę M. o zmianie wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. Zgodnie z zawiadomieniem płatnik zobowiązany był w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2006 r. do 31 marca 2007 r. wykazywać składki na ubezpieczenie wypadkowe obliczone według zaniżonej stopy procentowej wynoszącej 0,96% podstawy wymiaru. Po śmierci żony Bożenny M., Bolesław M. po uzyskaniu w dniu 9 października 2006 r. wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Miasta M., przejął wszystkie składniki majątkowe przedsiębiorstwa „E.” oraz zatrudnianych w nim pracowników, kontynuując jego działalność pod analogiczną nazwą. W październiku 2006 r. Bolesław M. uzyskał wpis do rejestru REGON. Przedmiotem działalności przedsiębiorcy w okresie do 30 lipca 2008 r. była jak dotychczas sklasyfikowana w PKD produkcja obuwia z wyłączeniem obuwia sportowego oraz detaliczna sprzedaż obuwia i wyrobów skórzanych.

W związku z podjęciem działalności gospodarczej Bolesław M. w dniu 23 października 2006 r. dokonał zgłoszenia zmiany płatnika składek na ubezpieczenie wypadkowe od dnia 9 października 2006 r. Do końca roku składkowego opłacał składkę w wysokości ustalonej dla poprzednika prawnego - 0,96%. W dniu 30 stycznia 2007 r. odwołujący złożył informację ZUS IWA o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie społeczne, wykazując liczbę 146 ubezpieczonych. Wnioskiem z dnia 15 maja 2007 r. zwrócił się o wydanie zawiadomienia o wysokości stopy procentowej składki wypadkowej w roku składkowym od 1 kwietnia 2007 r. do 31 marca 2008 r. dla płatnika składek Bolesław M. Produkcja Obuwia „E. - Bożenna M.”, informując, że stopa procentowa za ubiegły rok składkowy wyniosła 0,96% oraz że w związku ze śmiercią poprzedniego właściciela kontynuuje działalność przedsiębiorstwa płatnika. Pismem z dnia 25 maja 2007 r. ZUS odmówił ustalenia wysokości stopy procentowej podstawy składki na ubezpieczenie wypadkowe za żądany okres, wskazując, że płatnik zobowiązany jest do określenia tej stopy w indywidualnym zakresie. Decyzją z dnia 30 czerwca 2010 r. ZUS stwierdził, że stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującą płatnika składek Bolesław M. Produkcja Obuwia „E. - Bożenna M.” w okresie od 1 kwietnia 2006 r. do 31 marca 2007 r. podwyższa się o 50%. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w związku z tym, iż w okresie od 9 października 2006 r. do 31 marca 2007 r. płatnik zaniżył stopę procentową składki na ubezpieczenie społeczne z obowiązującej go 1,20% na 0,96%, ustalił w drodze decyzji stopę procentową składki z całego roku składkowego w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych.

Sąd Okręgowy uznał, że w rozpoznawanej sprawie zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. nr 167, poz. 1322). Ustawa ta przewiduje dwa sposoby ustalenia wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe płatników zatrudniających co najmniej 10 osób oraz podlegających wpisowi do rejestru REGON. Zgodnie z art. 28 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 6 ustawy ustala ją ZUS na podstawie przedłożonej przez płatnika informacji ZUS IWA składanej corocznie za trzy kolejne lata kalendarzowe lub zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy wysokość tej stopy samodzielnie

ustala płatnik. Bez wątplenia, zdaniem Sądu Okręgowego, art. 33 ust. 1 ustawy ma zastosowanie do, jak to określił organ rentowy „nowych płatników”, t.j. takich, którzy dokonują zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w związku z powstaniem tytułu do tych ubezpieczeń. Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było zdaniem Sądu to, czy za takiego „nowego płatnika” może uchodzić podmiot wstępujący w całości kształt sytuacji prawnej dotychczasowego płatnika i czy w związku z tym uzasadnione jest opłacanie przez niego składki na dotychczasowym poziomie (takim jak jego poprzednik prawny). Sąd pierwszej instancji wskazał, że żaden z przepisów omawianej ustawy nie rozstrzyga kwestii praw i obowiązków płatnika wynikających z dokonanych po powstaniu obowiązku ubezpieczenia przekształceń podmiotowo-prawych, jak również wynikających z następstwa prawnego powstałego w drodze sukcesji generalnej. Takiej regulacji nie zawiera również żaden z przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Na zasadzie odesłania, co podkreślił Sąd Okręgowy, z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ustawodawca, w zakresie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa. Zgodnie z art. 97 § 1 ordynacji podatkowej spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 2, przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Co do zasady, zdaniem Sądu Okręgowego przepisy kodeksu cywilnego określają jakie prawa i jakie obowiązki podlegają dziedziczeniu. W przypadku płatnika składek, będącego pracodawcą w rozumieniu art. 3 k.p. kwestia spadkobrania, a tym samym kontynuacji sytuacji prawnej zmarłego została uregulowana w sposób szczególny. Zgodnie z art. 63 § 1 k.p. z dniem śmierci pracodawcy umowy o pracę z pracownikami wygasają z zastrzeżeniem przepisu § 3, który stanowi, że przepis § 1 nie ma zastosowania w razie przejęcia pracownika przez nowego pracodawcę na zasadach określonych w art. 23¹. W razie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę (art. 23¹ k.p.) staje się on z mocy prawa stroną w dotychczasowych stosunkach pracy, z zastrzeżeniem przepisów § 5. W ocenie Sądu pierwszej instancji konsekwencją tego rodzaju konstrukcji jest to, że wydana wobec płatnika-pracodawcy decyzja określająca wysokość składki na ubezpieczenie społeczne „ma również moc wiążącą” wobec

jego następcy prawnego, o ile kontynuuje on dotychczasową działalność „na bazie przejętych od poprzednika w trybie art. 23¹ k.p. składników majątkowych i zasobów ludzkich”. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe określona przez ZUS w danym roku składkowym nie ulega zmianie w stosunku do następcy prawnego płatnika, o ile nie ulegną zmianie okoliczności faktyczne, będące podstawą do określenia tej składki. Zmiana obowiązującej stawki może być dokonywana tylko w razie występowania okoliczności istotnych z punktu widzenia ryzyka wypadkowego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie okolicznością niesporną było to, iż odwołujący Bolesław M. jest spadkobiercą i na zasadzie art. 23¹ k.p. kontynuatorem prowadzonej przez zmarłą Bożenną M. działalności gospodarczej. W związku z zawiadomieniem organu rentowego poprzedniczka prawna odwołującego się zobowiązana była w roku składkowym obejmującym 1 kwietnia 2006 r. do 31 marca 2007 r. opłacać składki na ubezpieczenie wypadkowe obliczone według zaniżonej stopy procentowej wynoszącej 0,96% podstawy wymiaru. Ponieważ organ rentowy nie wykazał, aby w okresie do 31 marca 2007 r. w związku z następstwem prawnym odwołującego się po zmarłym płatniku uległy zmianie jakiegokolwiek okoliczności będące podstawą określenia wysokości składki jak: liczba zatrudnionych, zmiana przedmiotu działalności według klasyfikacji PKD, zmiana poziomu ryzyka wypadkowego – według Sądu Okręgowego - Bolesław M. zachowuje prawo do opłacania składki na ubezpieczenie wypadkowe według dotychczasowej stopy procentowej wynoszącej 0,96% podstawy wymiaru. Błędne jest, jak zaznaczył Sąd pierwszej instancji w konkluzji, stanowisko organu rentowego uznającego że wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe odwołującego się powinna zostać ustalona w trybie art. 33 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a w związku z tym błędne jest zastosowanie sankcji wynikającej z art. 34 wymienionej ustawy.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 18 maja 2011 r., oddalił apelację.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz treści obowiązujących przepisów prawa. Zdaniem Sądu drugiej instancji organ rentowy błędnie wywodzi, iż płatnik składek Bolesław M. jako bezpośredni następca prawny zmarłej Bożenney M. i osoba określona w art. 33 ust. 1 ustawy wypadkowej niemająca obowiązku przekazywania informacji, o których mowa w jej art. 31 ust. 6, w deklaracjach za sporny okres wskazał zaniżoną stopę procentową w wysokości 0,96%, a w związku z tym znajduje do niego zastosowanie art. 34 ust. 3 w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy. Sąd Apelacyjny uznał, iż sukcesja generalna polegająca na przejęciu w trybie art. 23¹ k.p. przez spadkobiercę zmarłego przedsiębiorcy prowadzonego przez niego zakładu pracy – przedsiębiorstwa i kontynuacji tej samej działalności w niezmienionym składzie osobowym, nie mogła prowadzić do powstania „nowego” płatnika składek na ubezpieczenie wypadkowe. W świetle art. 23¹ k.p. w razie przejścia zakładu pracy na innego pracodawcę staje się on z mocy prawa stroną w dotychczasowych stosunkach pracy, z zastrzeżeniem przepisów § 5. Konsekwencją takiej sukcesji - przekształcenia - jest wstąpienie we wszelkie prawa i obowiązki przewidziane zarówno w przepisach prawa pracy, prawa podatkowego, (zgodnie z odesłaniem zawartym w art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) i we wszelkie prawa i obowiązki przewidziane w przepisach ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, które dotyczą przedsiębiorstwa poprzednio prowadzonego przez spadkodawcę. Zachowuje on prawo do opłacenia składek na ubezpieczenie wypadkowe według dotychczasowej stopy procentowej (obowiązującej poprzednika prawnego).

W ocenie Sądu Apelacyjnego nieuprawnione jest twierdzenie, iż regulacja dotycząca przejścia przez odwołującego całokształtu praw i obowiązków spadkodawcy miałyby zastosowanie jedynie wtedy, gdy wskutek spadkobrania odwołujący się przejąłby także obowiązek składania informacji, o którym mowa w art. 33 ust. 1 w zw. z 31 ust. 6 ustawy wypadkowej. Przepis art. 31 ustawy systemowej nie zawiera odesłania do art. 97 § 2 Ordynacji podatkowej. Sąd drugiej instancji podkreślił, iż w świetle art. 31 ustawy systemowej do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio przepis art. 97 § 1 Ordynacji podatkowej. Przepis

ten nie ogranicza przejęcia przez następcę praw i obowiązków spadkodawcy tylko do tych czysto majątkowych. Powoływany § 1 art. 97 ordynacji podatkowej wskazuje bowiem wyraźnie, iż spadkobiercy podatnika przejmują je z zastrzeżeniem § 2, zawiera więc dalsze odesłanie. Tymczasem wskazany § 2 odnosi się bezpośrednio do przejęcia praw o charakterze niemajątkowym, a zatem także do obowiązku składania przewidzianych w art. 31 ust. 6 i 7 ustawy zasiłkowej informacji. Nieuprawnione jest, w ocenie Sądu twierdzenie, iż na gruncie rozpatrywanej sprawy, wobec braku bezpośredniego odwołania się w treści art. 31 ustawy o systemie do § 2 art. 97 ordynacji podatkowej, formalny obowiązek składania informacji, o której mowa w art. 31 ust. 6 ustawy wypadkowej, nie obciążał następcy prawnego spadkodawcy.

Reasumując, Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska Sądu Okręgowego, „iż przedsiębiorstwo prowadzone w ramach działalności gospodarczej przejęte przez nowego pracodawcę (podmiot gospodarczy) na skutek śmierci przedsiębiorcy, jest w zakresie stopy procentowej należności składkowych na ubezpieczenie wypadkowe uniwersalnym sukcesorem prawnym osoby fizycznej prowadzącej poprzednio tę samą (kontynuowaną) pozarolniczą działalność, przez co powstały w skutek sukcesji podmiot zachowuje prawo do opłacenia składek na ubezpieczenie wypadkowe według dotychczasowej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, która obowiązywała jej poprzednika prawnego”. W rozpoznawanej sprawie Bolesław M. wobec kontynuowania działalności gospodarczej zmarłej żony w niezmienionym zakresie nie należał do grupy podmiotów określonych w art. 33 ust. 1 ustawy wypadkowej niemających obowiązku przekazywania informacji, o których mowa w art. 31 ust. 6 ustawy wypadkowej. Organ rentowy nie wykazał, iż podwyższenie stopy procentowej należności składkowych w jego przypadku było spowodowane jakimikolwiek innymi okolicznościami niż przejęcie działalności gospodarczej. Wobec powyższego wykazanie przez odwołującego się w deklaracjach stopy procentowej w wysokości 0,96% za sporny okres było prawidłowe.

Powyższy wyrok został w całości zaskarżony przez organ rentowy skargą kasacyjną, w której zarzucono „rażące naruszenie prawa materialnego - art. 97 § 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U z 2005 r. Nr 8, poz. 60

ze zm.) w związku z art. 31 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż Bolesław M. jest następcą prawnym po Bożennie M. także w zakresie składania informacji, o jakiej mowa w art. 31 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 6 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2009 r., Nr 167, poz. 1322 ze zm.) oraz poprzez przyjęcie, iż Bolesław M. nie zalicza się do płatników wskazanych w art. 33 ust. 1 ustawy wypadkowej, lecz w zakresie ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowej jest spadkobiercą Bożenny M.”; a także naruszenie przepisów prawa materialnego – „w szczególności art. 34 ustawy wypadkowej poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, iż nie występują przesłanki do ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości 150% stopy prawidłowej”.

Wskazując na powyższe wniesiono o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sadu Apelacyjnego z dnia 18 maja 2011 r. i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę zaskarżonego wyroku Sadu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 października 2010 r. i oddalenie odwołania od decyzji nr 8 z dn. 30 czerwca 2010 r. wniesionego przez Bolesława M.; zasądzenie na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm prawem przewidzianych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Odwołujący się Bolesław M. wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw.

Rozważania kwestii prawnych objętych zarzutami skargi należy poprzedzić ogólną uwagą nawiązującą do instytucji płatnika składek na ubezpieczenie wypadkowe. Zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 887 ze zm.), składki na ubezpieczenie wypadkowe pracowników finansują w całości płatnicy składek czyli pracodawcy. W odniesieniu zatem do tych składek sytuacja

prawna pracodawców jest taka jak podatników a nie płatników należności podatkowych, co ma znaczenie dla analizy przepisów Ordynacji podatkowej stosowanych odpowiednio do należności z tytułu składek na podstawie art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W tej sprawie podstawą skargi uczyniono zarzut naruszenia art. 97 § 1 Ordynacji podatkowej stosowanego odpowiednio na podstawie art. 31 ustawy systemowej. W myśl art. 97 § 1 Ordynacji, spadkobiercy podatnika z zastrzeżeniem § 2 przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Odesłanie z art. 31 ustawy systemowej obejmuje jedynie ten przepis, co oznacza, że do należności z tytułu składek nie ma zastosowania (odpowiedniego) art. 97 § 2 Ordynacji, w którym przewidziano przejście na spadkobiercę praw o charakterze niemajątkowym związanych z działalnością gospodarczą pod warunkiem dalszego prowadzenia tej działalności na własny rachunek. Dla rozważenia zasadności zarzutu naruszenia art. 97 § 1 Ordynacji podatkowej (w związku z art. 31 ustawy systemowej) ma zatem znaczenie zakwalifikowanie ustalonego w decyzji organu rentowego adresowanej do Bożenney M. wymiaru składki do praw majątkowych lub niemajątkowych w rozumieniu tego przepisu. W tym zakresie należy odwołać się do judykatury i doktryny prawa finansowego. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 10 lutego 2009 r. (II FSK 1625/07, LEX nr 518690) wyjaśnił, że podział praw i obowiązków na materialne i niematerialne przebiega według podziału prawa finansowego na materialne i formalne. Zatem prawa niemajątkowe – proceduralne – to takie na podstawie których zawiązują się organizacyjne stosunki prawnofinansowe, a majątkowe dotyczą uprawnień i obowiązków, na podstawie których zawiązują się stosunki prawnofinansowe. W doktrynie prawa finansowego podano przykłady majątkowych praw i obowiązków przewidzianych w przepisach prawa podatkowego. Wymienione zostały: prawo do zapłaty podatku w odroczonym terminie płatności, do jego zapłaty w ratach, prawo do ulgi podatkowej (por. Rafał Dowgier Ordynacja podatkowa Komentarz LEX 2011, komentarz do art. 97 pkt 3). Prawo do zapłaty składki w obniżonej wysokości jest prawem rodzajowo takim jak prawo do ulgi podatkowej, zatem kwalifikuje się do prawa majątkowego w rozumieniu prawa podatkowego (finansowego) i w myśl art. 97 § 1 podlega przejęciu przez

spadkobiercę. Odwołujący się jest nie tylko spadkobiercą płatnika składek na ubezpieczenie wypadkowe. Jest kontynuatorem działalności gospodarczej spadkodawczyni. Dzięki temu, że przejął na skutek spadkobrania zakład pracy prowadzony przez żonę nie wygasły stosunki pracy zatrudnianych przez nią pracowników (art. 23¹ k.p. w związku z art. 63² k.p.) a działalność gospodarcza nie została przerwana. Spadkobierca – jak ustalono - uzyskał wpis do rejestru działalności następnego dnia po śmierci żony. Nie uległy też zmianie żadne okoliczności związane z oceną ryzyka wypadkowego w zakładzie pracy zatrudniającym pracowników, których dotyczą składki na ubezpieczenie wypadkowe. Sukcesja w zakresie prawa podatkowego (odpowiednio: w zakresie należności z tytułu składek) ma charakter generalny, taki jak w przypadku osoby prawnej powstaje w wyniku jej przekształcenia (art. 93a Ordynacji podatkowej), co do takiej osoby prawnej Sąd Najwyższy uznał w wyroku z dnia 25 maja 2010 r. (I UK 8/10, OSNP 2011 nr 21-22, poz. 279), że zachowuje ona prawo do opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe według stopy procentowej obowiązującej osobę, która prowadziła zakład pracy przed przekształceniem, jeżeli nie ustalono zmiany okoliczności, o których mowa w art. 28, art. 29 i art. 30 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.) Pogląd ten należy w pełni podzielić. Zarzut naruszenia art. 97 § 1 Ordynacji okazał się zatem nieuzasadniony.

Nie doszło też do naruszenia art. 31 ust. 1 ani art. 33 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Organ rentowy twierdzi, że odwołujący się zalicza się do płatników składek, któremu Zakład (ZUS) nie ustalił kategorii ryzyka z uwagi na brak obowiązku przekazywania informacji, o której mowa w art. 31 ust. 6 przez trzy kolejne ostatnie lata kalendarzowe (art. 33 ust. 1) a nie ma do niego zastosowania wskaźnik korygujący z art. 31 ust. 1 ustalany w zależności od kategorii ryzyka, a tę z kolei ustala Zakład na podstawie danych przekazywanych przez płatnika składek przez trzy kolejne lata kalendarzowe (art. 31 ust 2, 5 i 6 ustawy). Zarzuty stanowiące tę podstawę skargi kasacyjnej nawiązują do podziału płatników składek na ubezpieczenie wypadkowe na dwie grupy. Pierwsza grupa to płatnicy obowiązani

do opłacania składek według stopy procentowej określonej dla grupy działalności, do której należą (art. 33 ust. 1 ustawy). Ci płatnicy opłacając składki wyliczone przez siebie według wskazanej stopy, po trzech kolejnych latach składania informacji zawierającej dane umożliwiające ustalenie kategorii ryzyka mogą uzyskać ustalenie kategorii ryzyka i zawiadomienie Zakładu o wysokości stopy procentowej składki ze współczynnikiem korygującym (niższej niż określona dla grupy działalności). Po uzyskaniu informacji z organu rentowego opłacają niższą składkę. Sporny problem sprowadzał się do ustalenia, do której z tych dwóch grup płatników składek należał odwołujący się w okresie objętym decyzją. Poprzedniczka prawna zmarła w czasie biegnącego roku składkowego, na który Zakład ustalił kategorię ryzyka i związaną z tym stopę procentową. Odwołujący się nie może być zaliczony do płatników, którym Zakład nie ustalił kategorii ryzyka na ten okres składkowy. Wstąpił bowiem w majątkowe prawa spadkodawczyni na podstawie art. 97 § 1 Ordynacji podatkowej (w związku z art. 31 ustawy systemowej) obejmujące ustalenie kategorii ryzyka i będącej tego konsekwencją wysokości składki. Wbrew twierdzeniu skarżącego, nie ma do niego zastosowania art. 33 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, gdyż nie należał do płatników, którym Zakład nie ustalił kategorii ryzyka a tylko w takiej sytuacji byłby obowiązany do opłacania składek według stopy procentowej określonej dla grupy działalności do której należy (bez uwzględnienia wskaźnika korygującego, który dla tych płatników siłą rzeczy nie może mieć zastosowania). Przepis ten nie został zatem naruszony w zaskarżonym wyroku. Obowiązek składania informacji, o jakim jest mowa w art. 31 ust. 6 ustawy nie dotyczy w ogóle sytuacji odwołującego się w okresie objętym decyzją. Na ten okres składkowy została ustalona przez organ rentowy wysokość składek w oparciu o wskaźnik korygujący (art. 31 ust. 1 ustawy), dla wyliczenia którego miały znaczenie informacje przekazywane we właściwych terminach przez poprzedniczkę prawną płatnika. Przepisy art. 31 ust 1 w związku z art. 31 ust. 6 nie zostały naruszone.

Decyzja organu rentowego, od której odwołał się Bolesław M. została wydana na podstawie art. 34 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Według ustępu pierwszego tego

przepisu, jeżeli płatnik składek nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zaniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala w drodze decyzji stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do płatników składek, którzy nieprawidłowo ustalili liczbę ubezpieczonych lub grupę działalności (art. 34 ust. 3). Organ rentowy ustalił Bolesławowi M. stopę procentową w wysokości 150%. Przepis art. 34 ma charakter sankcyjny. Może mieć zatem zastosowanie tylko w opisanych w nim sytuacjach. Nie jest dopuszczalne ustalenie podwyższonej stopy procentowej w innych wypadkach, ani w drodze jakiegokolwiek analogii. Na taki charakter tej normy prawnej zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 4 lutego 2011 r. (II UZP 1/11, LEX nr 749835). Sąd Najwyższy wyraził słuszny pogląd, że przekazywanie przez płatnika do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki niższej od wymaganej, jeżeli wynika to z innych powodów niż nieprawidłowe ustalenie liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia (np. wskutek matematycznej pomyłki w wyliczeniu składki, wadliwego „przeimportowania” danych do programu komputerowego) nie wyczerpuje hipotezy normy art. 34 ust. 3 w związku z ust. 1 ustawy. W rozpoznawanej obecnie sprawie nie zaszła żadna z sytuacji opisanych w art. 34 ust. 1 lub ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Nie zarzuca się Bolesławowi M., że nie przekazał danych o których mowa w art. 31 albo że przekazał dane nieprawdziwe. Nie zarzuca się także nieprawidłowego ustalenia liczby ubezpieczonych lub grupy działalności. Tym samym nie można uznać, że zostały spełnione przesłanki zastosowania wobec niego sankcji w postaci podwyższenia stopy procentowej za cały rok składkowy. Organ rentowy wywodzi tę sankcję z twierdzenia o zaniżeniu przez odwołującego się stopy procentowej, jednakże nawet według stanowiska organu (którego Sąd Najwyższy nie podziela) miałyby to nastąpić z innych niż opisane w art. 34 ust. 1 i 3 przyczyn, z uznania się za następcę poprzedniczki prawnej w zakresie określonej na ten rok składkowy wysokości stopy procentowej. Samo zaniżenie stopy procentowej nie stanowi przesłanki nałożenia sankcji z art. 34 ust. 1. Jest ono konieczną częścią przesłanek nałożenia sankcji ale tylko jako skutek nieprzekazania danych, przekazania danych

nieprawdziwych lub nieprawidłowego ustalenia liczby ubezpieczonych lub grupy działalności a nie stanowi samoistnej przesłanki. Podwyższenie stopy procentowej nie może nastąpić w razie zniżenia stopy procentowej z jakichkolwiek przyczyn lecz jedynie wówczas, gdy zniżenie nastąpiło jako skutek wymienionych działań lub zaniechań płatnika. Już tylko z tych przyczyn niezależnie od niepodzielenia stanowiska organu rentowego co do zniżenia stopy procentowej, zarzut naruszenia art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych nie mógł być uznany za słuszny.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.